

освітній процес цілком ясно проглядаються комерційні інтереси фірм-виробників і фірм-постачальників.

Завдяки непродуманим крокам у справі реформування освіти, переведення його в дистанційний формат неминуче буде наростати процес освітньо-педагогічної інфляції та в подальшому - планетарне пониження рівня освіти, особливо у вищих навчальних закладах.

Однак, сьогодні не йдеться про те, брати чи не брати інформатизацію освіти як широкомасштабний проект. Потрібно обговорювати, яким чином максимально реалізувати наявні технічні засоби, і яку методологію обрати для ефективного з'єднання традиційної системи знання-освіти і високих інформаційних технологій. Для України однією з найбільш важливих завдань сьогодні є швидка і ефективна модернізація освітньої системи зважаючи прискорення європейської інтеграції в галузі вищої освіти [4].

Використані джерела:

1. С. В. Романенко. Магістр філософії по-українськи: виртуалізація образования. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/VKhNU/Soc_dos/2010_889/Romanen.pdf
2. Хуторской А.В. Виртуальное образование и русский космизм // EIDOS-LIST. - 1999. - Вып.1(5). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eidos.techno.ru/list/serv.htm>
3. Д.В.Галкин. Проблемы образования в контексте информатизации: в поисках модели критической педагогики. Томский государственный университет – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://huminf.tsu.ru/e-jurnal/magazine/3/gal2.htm>
4. Згуровський М. Основні завдання вищої освіти України щодо реалізації принципів Болонського процесу та забезпечення вимог сфери праці // Вища школа. — 2004. — № 5–6. — С. 54–61.
5. В.А. Сухомлин. Пути создания стандартизованного образовательного контента и виртуализация образовательных интеграций. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.monographies.ru>
6. Виктор Буряк. Образование в информационном обществе. Філософія освіти 1(3)/2006 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.philosophy.ua/lib/10burak-fo-1-3-2006.pdf>

Лупаренко Л.А.,

аспірант Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України

ОГЛЯД ОСНОВНИХ ЕЛЕКТРОННИХ РЕФЕРАТИВНИХ БАЗ ДАНИХ

З початку 1960-х років визнаним джерелом наукової інформації, що домінувало переважно за рахунок щорічного релізу імпаکت-факторів журналів, залишалась база даних Web of Science (WoS), започаткована компанією Thomson Scientific та Health Care Corporation (США). Аналіз цитувань світових вчених та усі масштабні бібліометричні дослідження спирались виключно на даних трьох основних баз даних ISI Thomson Scientific, що входили до її складу WoS: «Arts & Humanities Citation Index», «Science Citation Index» та «Social Sciences Citation Index» [1]. Поява наприкінці 2004 року баз даних Scopus та Google Scholar викликала багато запитань щодо:

- валідності результатів, що базуються виключно на даних WoS;
- необхідності та обґрунтованості одночасного використання декількох баз даних для оцінювання впливу наукових досліджень;
- можливості використання Scopus та/або Google Scholar як альтернативних джерел цитувань.

В даному дослідженні ми намагались порівняти три основні реферативні бази даних Web of Science, Scopus та Google Scholar за наступними критеріями:

- кількість журналів, охоплених кожною базою;

- діапазон галузей науки, до яких відноситься представлений контент;
- частота оновлення контенту;
- можливості та обмеження пошукових інструментів;
- можливість здійснення аналізу цитування.

Web of Science індексує наукові видання з технічних, природничих, гуманітарних, соціальних наук та наук про мистецтво. Контент доступний переважно англійською мовою – близько 90%, додатково підтримується 45 мов. Пошукові інструменти дозволяють здійснювати пошук за *анотаціями, авторами, цитуваннями та патентами*; максимальна дозволена кількість ключових слів – 15 [2]. У базі даних Web of Science доступні посилання на повний текст статей та на подібні за тематикою статті. Аналіз цитувань здійснюється за загальною кількістю статей, по темі або за окремим автором, що цитуються в інших статтях. Дані оновлюються щотижня.

Переваги:

- передбачено розширені можливості пошуку контенту та аналізу цитувань;
- переважно індексуються журнали з високим імпаکت-фактором;
- можливості пошуку цитувань контенту, опублікованому з 1900 р.;
- розширені налаштування завантаження;

Недоліки:

- не індексуються книги, окремі їх розділи, дисертації, тощо;
- загальний пошук обмежується журналами ISI;
- обмежене індексування неангломовних матеріалів;
- складність та довготривалість пошуку;

База даних **Scopus**, розроблена компанією Elsevier (Нідерланди), індексує наукові журнали, що були опубліковані починаючи від 1966 року. Наукова сфера контенту Scopus - це фізика, медичні, суспільні та природничі науки; доступні посилання на повний текст статей. Підтримується пошук за *анотаціями, авторами, цитуваннями та патентами*; максимальна дозволена кількість ключових слів – 30 [2]. Аналіз цитувань здійснюється за загальною кількістю статей, що цитують дану роботу за темою або за окремим автором. Контент доступний переважно англійською мовою та додатково ще 30 мовами. Дані в Scopus оновлюються кожні два тижні.

Переваги:

- розширені можливості пошуку та аналізу цитувань;
- додатково індексуються матеріали конференцій;
- простота пошуку;
- розширені налаштування завантаження контенту.

Недоліки:

- не індексуються книги, окремі їх розділи, дисертації, тощо;
- пошук цитувань можливий для контенту, що опублікований починаючи від 1996 р.;
- індексується багато журналів з низьким імпаکت-фактором;

Google Scholar, розроблена компанією Google Inc (США) у 2004 році як частина пошукової системи Google, теоретично індексує всі матеріали, доступні в електронному вигляді, що охоплюють такі галузі знань як технічні, природничі, соціальні, економічні, гуманітарні науки та питання мистецтва. Контент доступний всіма мовами, передбачені посилання на повний текст статей, посилання на подібні за темою статті, посилання на журнали та бібліотеки. Інструменти пошуку не передбачають пошук за патентами, кількість ключових слів необмежена. Поруч з кожною статтею подається посилання «*цитуються*», що висвітлює аналіз цитувань. В Google Scholar використовується комбінований алгоритм ранжування, в якому враховано повний текст кожної статті, автор, видання, у якому стаття опублікована, та те, як часто вона була процитована в іншій науковій літературі. Дані в базі даних оновлюються кожні два тижні.

Переваги:

- Google Scholar доступна безкоштовно;
- індексує всі види документів;
- простота пошуку, внаслідок інтеграції в пошукову машину Google.

Недоліки:

- відсутність контролю якості контенту;
- довготривалість пошук цитувань;
- індексація ненаукового матеріалу;
- нерівномірне охоплення різних наукових дисциплін;
- не досить якісно відображено застарілі публікації;
- відображення максимально 1000 записів;
- можливість завантажувати одночасно лише 1 елемент;
- недоліки налаштувань розширеного пошуку та аналізу цитувань.

Для ефективного індексування вітчизняних освітніх електронних фахових видань та збору статистичних наукометричних даних оптимальним є використання декількох сервісів пошуку та відстеження цитованості наукових статей, таких як Scopus та Google Scholar.

Використані джерела:

1. Abhaya V. Kulkarni, Brittany Aziz, Iffat Shams, Jason W. Busse Comparisons of Citations in Web of Science, Scopus, and Google Scholar for Articles Published in General Medical Journals [Електронний ресурс] / A. V. Kulkarni, B. Aziz, I. Shams, J. W. Busse // American Medical Association. – 2009. – Vol 302. – No. 10. – Режим доступу: <http://jama.jamanetwork.com/article.aspx?articleid=184519>.
2. Falagas, M. E., Pitsouni, E I., Malietzis, G. A., Pappas, G. Comparison of Pub Med, Scopus, Web of Science, and Google Scholar: strengths and weaknesses [Електронний ресурс] / M. E., Falagas, E I. Pitsouni, G. A. Malietzis, G Pappas // The FASEB Journal. – 2008. – Vol. 22. – Режим доступу: <http://www.fasebj.org/content/22/2/338.short>.

Новицький О.В.,

Андрійчук Н.М.,

наукові співробітники відділу комп'ютерно орієнтованих систем навчання і досліджень Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України

МОДЕЛЬ ПОБУДОВИ ВІДКРИТИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ СЕРЕДОВИЩ ДЛЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Наукові установи активно планують та реалізують архіви (репозиторії) своєї наукової продукції. В процесі роботи з електронними ресурсами кожна організація стикається з цілим рядом проблем, що стосуються як одержання доступу до інформаційних ресурсів інших організацій, так і виробництва власної електронної інформації та її поширення. При цьому все більш актуальними стають питання інтеграції інформаційних ресурсів. В останні роки створення систем інтеграції даних стало важливим напрямком практичних розробок інформаційних систем різного призначення, в тому числі і електронних бібліотек (ЕБ) або архівів.

Для вирішення першої проблеми із забезпечення вільно доступу до контенту в 2006 році Європейська комісія (виконавчий орган Європейського Союзу) прийняла рекомендації щодо широкого впровадження відкритого доступу. Згідно з цими рекомендаціями пропонується гарантувати викритий доступ до результатів досліджень які фінансувалися публічно після їх офіційного опублікування. Причому максимальна затримка вільного доступу не повинна перевищувати 6 місяців після опублікування.

Для вирішення проблеми поширення відкритого доступу необхідно виконати інтеграцію. Під інтеграцією даних ми розуміємо забезпечення єдиного уніфікованого